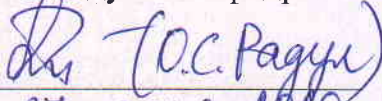

Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка

Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

«Затверджую»

Завідувач кафедри

27 серпня 2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Рівень підготовки: магістр

Форма навчання: заочна (перехресний вступ)

Факультет: педагогіки та психології

Робоча програма «Історія дошкільної педагогіки» для студентів за напрямком підготовки 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: доктор педагогічних наук, професор О. С. Радул

Протокол кафедри №1 від 27 серпня 2020р.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 012 Дошкільна освіта	Нормативна	
Модулів –	Спеціальність: Дошкільна освіта	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2			2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній рівень: магістр (перехресний вступ)	Лекції	
		год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		год.	4 год.
		Лабораторні	
		Год.	год.
		Самостійна робота	
		год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
Екзамен			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

У системі підготовки педагогічних кадрів у галузі дошкільного виховання історія дошкільної педагогіки займає одне з провідних місць. Історія дошкільної педагогіки як навчальна дисципліна є необхідною ланкою формування цілісного уявлення майбутнього педагога про свою професійну діяльність вихователя.

Основні завдання курсу:

- оволодіння студентами знаннями про історичний шлях розвитку дошкільної педагогіки – станом виховання дітей дошкільного віку на різних етапах розвитку людства, найважливішими педагогічними ідеями і теоріями;
- розширення історико-педагогічного кругозору, ерудиції;
- вироблення у студентів історичного підходу до розуміння педагогічних явищ і теорій;
- формування у студентів усвідомлення значимості дошкільного виховання у розвитку суспільства, ролі обраної професії та власного професіоналізму у вихованні дітей дошкільного віку.

В результаті вивчення дисципліни студенти набувають такі компетентності:

ІК Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах вищої освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

КЗ-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності

КС-6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

КС-9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

Вивчення дисципліни передбачає такі результати навчання:

ПРН01 Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.

ПРН03 Встановлювати взаємодію з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців та батьками з метою забезпечення якості дошкільної освіти, реалізації дослідницьких та інноваційних проєктів.

ПРН10 Володіти уміннями й навичками аналізу, прогнозування, планування, організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів дитиноцентризму, здоров'язбереження, інклюзії, розвивального навчання, особистісно орієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

3. ПРОГРАМА

Розділ 1. Розвиток теорії і практики

дошкільного виховання до початку XIX ст.

Виховання в первісному суспільстві. Роль жінки у вихованні. Жіночий і чоловічий дім. Громадське виховання у первісному суспільстві. Методи виховання.

Виховання і педагогічні за часів рабовласництва та середньовіччя. Педагогічні погляди давньогрецьких філософів на виховання малих дітей (Платон, Аристотель, Квінтіліан). Платон про державні дошкільні заклади.

Педагогічні ідеї гуманістів та ранніх соціалістів-утопістів в галузі дошкільного виховання (Ф. Рабле, М. Монтень, Т. Мор, Т. Кампанелла). Громадське і сімейне виховання.

Виховання малих дітей у східних слов'ян. Народна педагогіка східних слов'ян про періоди у житті дитини. Роль сім'ї у вихованні дитини. Особливості виховання малої дитини до 7 років (етапи баяння, пестування, помічний). Вплив язичництва на зміст і методи виховання. Оберігальна педагогіка східних слов'ян. Гігієнічне виховання. Фольклор у вихованні малих дітей. Ігри та іграшки дітей давніх слов'ян.

Вітчизняні діячі XVI–XVIII ст. про сімейне виховання. «Заповіт» В. Загоровського (1576 р.), «Про виховання чад» (1609); «Обід душевний» і «Вечера душевна» С. Полоцького, «Вдячний Єродій» Г. Сковороди.

Освітня діяльність та педагогічні погляди представників західноєвропейської педагогічної науки XVII–XVIII ст. в галузі дошкільного виховання. Виділення педагогіки в самостійну галузь.

Педагогічна концепція *Я. А. Коменського*. Ідеї Пансофії, Пампедії. Виховання малої дитини. «Материнська школа». Значення сімейного виховання.

Педагогічні погляди *Д. Локка* на виховання малої дитини. «Думки про виховання». Особливості фізичного, морального виховання. Місце іграшок у вихованні дитини. Розвиток дитячої допитливості.

Епоха Просвітництва. Педагогічні погляди *Ж. Ж. Руссо*. Теорія природного й вільного виховання. Педагогічний роман «Еміль або про виховання». Періодизація життя дитини. Виховання малої дитини.

Й. Б. Базедов. «Елементарне керівництво». Роль батьків у вихованні дітей. Навчальна година.

Освітня діяльність та педагогічні ідеї *Й. Г. Песталоцці*. Мета й завдання виховання. Виховання дітей бідних. Роль матері. Знайомство з навколишнім за допомогою тіла дитини.

Освітня діяльність та педагогічні погляди утопістів *Р. Оуена*, *Ш. Фур'є*, *А. К. Сен-Сімона* в галузі дошкільного виховання. Створення Оуеном перших дошкільних установ. Зміст і методи виховання в них. Вимоги до вихователів. *Фур'є* про державні дошкільні заклади.

Розділ 2. Історія дошкільного виховання у XIX–XX ст.

Педагогічна діяльність і теорія Фрідріха Фребеля. Освітня діяльність Фребеля. Поява назви «дитячий садок». Теорія розвитку дитини.

Педагогіка і методика виховання в дитячому садку. Система ігор і занять з дітьми дошкільного віку. «Дари» Фребеля. «Дитячий садок».

Вітчизняна педагогіка XIX ст. про виховання малої дитини. Опіка малих дітей у першій половині XIX ст. Гатчинський сирітський інститут. Діяльність В. Ф. Одоєвського в галузі дошкільного виховання.

Розвиток дошкільного виховання в другій половині XIX ст. Створення перших дитячих садків земствами, приватними особами.

Особливості розвитку дошкільня на західноукраїнських землях. Жіночий рух.

Виникнення педагогічних товариств сприяння дошкільному вихованню наприкінці XIX – початку XX ст.: Фребелівські товариства, Київське товариство сприяння вихованню й захисту дітей, Київське товариство народних дитячих садків. Діяльність Н. Лубенець. Організація народних дитячих садків, притулків, дитячих майданчиків. Зміст і методи виховання в них.

Підготовка виховательок дошкільних установ. Школа нянь (Київ). Фребелівський педагогічний інститут (Київ). І Сікорський.

Діяльність «Руської (Української) охоронки» на Галичині.

Формування дошкільної педагогіки. А. С. Симонович, Є. М. Водовозова про виховання дітей дошкільного віку. Питання теорії і практики дошкільного виховання в дослідженнях діячів дошкільного виховання початку XX ст.: Л. К. Шлегер, М. Х. Свентицька, Є. І. Тихеева.

Нова педагогіка кінця XIX – першої третини XX ст. про виховання дітей дошкільного віку. Поліна Кергомар про дошкільне виховання у Франції.

Педагогічна система Марії Монтесорі. «Метод наукової педагогіки, застосований до дитячого виховання в Будинках дитини». Зміст, методи і засоби виховання дітей дошкільного віку. Роль органів чуття. Дидактичний матеріал.

Джон Дьюї про виховання дошкільників. Дитиноцентризм.

Просвітницька діяльність, теорія та методика дошкільного виховання С. Ф. Русової. Внесок С. Русової в організацію національного дошкільного виховання. Педагогічна концепція С. Ф. Русової. Праці С. Русової в галузі дошкільного виховання. «Дошкільне виховання». «Теорія і практика дошкільного виховання».

Розвиток дошкільного виховання у 1917–1930-і роки.

Створення системи народної освіти. Дошкільні установи – перша ланка в державній системі освіти. Типи дошкільних установ у 20–30-і рр. Теорія і практика дошкільного виховання. Використання різних підходів у вихованні дітей. Проблема казки. Збільшення політичного впливу на зміст виховання. Розвиток дитячої літератури.

Перші програми роботи дошкільних закладів (1932, 1934). Створення методичних кабінетів. «Статут» та «Керівництво для вихователя дитячого садка» (1938). Підготовка кадрів дошкільних установ.

Розвиток дошкільної освіти у післявоєнний час. Реформи освіти в другій половині ХХ ст. Збільшення кількості дошкільних установ. Організація виховання за віковими групами (1953). Зміст виховання («Керівництва для вихователів»).

Організація різних типів дошкільних закладів. Роль підприємств і колгоспів у діяльності дошкільних закладів.

Ясла-садок (1959). Нові документи в галузі дошкільної освіти («Програми», 1963). Наукові дослідження в галузі дошкілля.

В. О. Сухомлинський про виховання дітей дошкільного віку. «Серце віддаю дітям» (ч. I).

Освітня реформа 1984 р. Комплекс – дитячий садок-початкова школа.

Розвиток дошкільної освіти з 1991 р. по наш час.

4. Структура навчальної дисципліни

I модуль: Розвиток теорії і практики дошкільного виховання до ХІХ ст.

Назва теми	Всього годин	Лекц. Год.	Сем.з. (год.)	Сам.р. (год.)	ІТЗ (год.)
1. Виховання малих дітей у первісному рабовласницькому та феодальному суспільствах. Педагогічні ідеї гуманістів та ранніх утопістів в галузі дошкільного виховання.	8	1		7	
2. Виховання дітей у східних слов'ян. Народна педагогіка.	9	0,5		8.5	
3. Вітчизняні діячі ХVІ–ХVІІІ ст. про виховання дітей в сім'ї.	3			3	
4. Освітня діяльність та педагогічні погляди представників західно-європейської педагогічної науки ХVІІ – поч. ХІХ ст.	10	0,5	1	8.5	
Всього	30	2	1	27	

II змістовий модуль. Історія дошкільного виховання у ХІХ–ХХ ст.

Назва теми	Всього годин	Лекц. Год.	Сем.з. (год.)	Сам.р. (год.)	ІТЗ (год.)
1. Педагогічна діяльність і теорія дошкільного виховання Фрідріха Фребеля.	8	1		7	
2. Розвиток дошкільного виховання в другій половині ХІХ ст. – початку ХХ ст. Освітня діяльність та педагогічні погляди М. Монтессорі, П. Кергомар, Д. Дьюї.	15		1	14	
3. Питання теорії і практики дошкільного виховання в дослідженнях діячів дошкільного виховання початку ХХ ст. (Л. К. Шлегер, М. Х. Свентицька, Є. І. Тихеєва).	12		1	11	

5. Просвітницька діяльність, теорія та методика дошкільного виховання С. Ф. Русової.	10		1	9	
6. Розвиток дошкільного виховання в Україні у ХХ ст.	10	1		9	
7. В. О. Сухомлинський про виховання дітей дошкільного віку.	5			5	
Всього	60	2	3	55	

5. Теми семінарських занять

1. Внесок зарубіжних педагогів у розвиток дошкільної педагогіки (2 год.).
2. Вітчизняні педагоги про дошкільне виховання (2 год.).

8. Самостійна робота

1. Народна педагогіка східнослов'янських народів про виховання малих дітей (8,5 год.).
2. Праці Я. А. Коменського, Д. Локка, Ж. Ж. Руссо, Й. Б. Базедова, Й. Г. Песталоцці про виховання дітей дошкільного віку (8,5 год.).
3. Праці утопістів XV – поч. XIX ст. про виховання малих дітей (7 год.).
4. Вітчизняні діячі XVI – XVIII ст. про виховання дітей в сім'ї (3 год.).
5. Діяльність Ф. Фребеля в галузі дошкільного виховання, його педагогічні праці (7 год.).
6. Праці М. Монтесорі про виховання малих дітей (14 год.).
7. Освітня діяльність та педагогічні праці вітчизняних педагогів А. Симонович, Є. Водозової, Є. Тихєєвої, Н. Лубенець, М. Свентицької (11 год.).
8. Праці С. Ф. Русової про дошкільне виховання (9 год.).
9. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям (ч. I) (5 год.).
10. Розвиток дошкільного виховання в Україні у ХХ ст. (9 год.).

9. Індивідуальні завдання

Можливі реферативні повідомлення про діяльність та педагогічні погляди видатних діячів у галузі дошкільної педагогіки.

10. Методи навчання

Загальнонаукові методи: аналіз, синтез, класифікація, порівняння, узагальнення.

Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда (катехізична, евристична), наукова доповідь.

Проблемні методи: частково-пошуковий, дослідницький.

12. Системи оцінювання

Національна та 100-бальна (ECTS)

13. Рекомендована література

1. Антология педагогической мысли Древней Руси и Русского государства XIV–XVII вв. / Сост. Д.С.Бабишин, Б.Н.Митюров. – М., 1985.
2. Антология педагогической мысли Украинской ССР / Сост. Н.П.Калениченко. – М., 1988.
3. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: підручник. – К., 2006.
4. Дичківська І. М., Поніманська Т. І. М. Монтессорі: теорія і технологія. – К., 2009.
5. Історія дошкільної педагогіки: Хрестоматія / Упор. З. Н. Борисова, В. З. Сміль, - К., 1990, 1997.
6. Історія дошкільної зарубіжної педагогіки: хрестоматія / Сост. Н.Б.Мчелідзе, А.А.Лебеденко, Е.А.Гребенщиков, - М.,1974.
7. Радул О. С. Історія педагогіки України Х–XVII ст.: Персоналії. – К., 2005.
8. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн. / За ред. О. В. Сухомлинської. – К., 2005.
9. Електронний варіант хрестоматії з історії дошкільної педагогіки.
10. Радул О.С. Виховання дітей в процесі життєдіяльності давніх слов'ян (VI–XIII ст.): монографія. – Кіровоград, 2013. – 447 с.
11. Радул О. С. Народна педагогіка східних слов'ян про вікові періоди життя дитини // Рідна школа, 2017. - № 3-4. – С.51-56.
12. Радул О. С. Участь дітей в обрядовому річному колі як один із шляхів народного виховання // Формування конкурентноспроможного фахівця в галузі дошкільної та початкової освіти: монографія / О. Радул, Н.Озерна, І. Баранюк та ін. / За ред. О. Ткаченко. – Харків, 2018. – С.9-43.
13. Радул О. С. Проблеми дошкільного виховання у поглядах утопістів // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький, 2020. – Вип.189. – С.53-58.